

Básnické meditace

Les méditations poétiques

Alphonse de Lamartine

► Přeložila Zuzana P. Krupičková

Dr. Zuzana Adamson - 48. Gam
Praha - Paris, 2015

Básnické meditace

Les méditations poétiques

Alphonse de Lamartine

► Přeložila **Zuzana P. Krupičková** (Adamson)
(1998 – 2002)

První vydání (papírové): Mladá Fronta Praha, 2003, Edice Květy poezie, svazek 233. Z francouzského originálu *Méditations poétiques*, vydaného v edici *Pléiade* vybrala, přeložila a doslov a poznámky napsala Zuzana P. Krupičková (nyní dr. Zu Adamson). Vydala Mladá Fronta jako svou 6163. publikaci. Odpovědná redaktorka Anežka Vidmanová. Technická redaktorka Jana Vysoká. Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s., Husova 1881. Vydání první. 128 stran. Praha 2003.

Kniha vyšla s laskavou finanční podporou Ministerstva zahraničních věcí Francouzské republiky, Velvyslanectví Francouzské republiky v České republice a Francouzského institutu v Praze v rámci podpůrného programu F.X. Šalda.

Druhé vydání (e-book): Dr. Zuzana Adamson – 48. Gam, 2015. Grafický doprovod akad. mal. Karel Demel, Rytíř řádu umění a literatury (Francie). Dvojjazyčná verze: francouzský originál a český překlad. Zpracování do e-booku a layout Anna Goldmanová. Počet stran 228.

© Dr. Zuzana Adamson – Krupičková

© Dr. Zuzana Adamson – 48. Gam Publishing, Praha 2015

ISBN 978-80-905352-5-1

OBSAH

Samota	6
Člověk	12
Večer	32
Nesmrtelnost	38
Údolí	51
Beznaděj	57
Boží prozřetelnost k člověku	67
Vzpomínka	77
Nadšení	86
Jezero	94
Sláva	101
Modlitba	107
Vzývání	115
Víra	117
Bajský záliv u Neapole	132
Chrám	140
Saulovy lyrické zpěvy	144
Hymnus slunci	155
Sbohem	162
Pašijový týden	168
Umírající křesťan	174
Bůh	176
Podzim	191
Svatá poezie	195
Být harfou všeobecné lásky	215
Poznámka překladatelky	223

TABLE DES POEMES

9	L'Isolement
22	L'Homme
35	Le Soir
45	L'Immortalité
54	Le Vallon
62	Le Désespoir
72	Le Providence à l'homme
82	Souvenir
90	L'Enthousiasme
98	Le Lac
104	La Gloire
111	La Prière
116	Invocation
125	La Foi
136	Le Golfe de Baya
142	Le Temple
150	Chants lyriques de Saül
159	Hymne au soleil
165	Adieu
171	La Semaine sainte à la Roche-Guyon
175	Le Chrétien mourant
184	Dieu
193	L'Automne
202	La Poésie sacrée

SAMOTA

Když slunce zapadá, tak často sedím v splínu
na kopci ve stínu starého dubu sám,
oči mi těkají nazdařbůh přes krajinu,
jíž obraz měnlivý pod sebou rozjímám.

Tu řeka burácí a vlny se jí pění –
plazí se jako had, jenž mizí do šera,
tam u jezera zas, když utichne vod chvění,
procitá v blankytu hvězdička večera.

Na horské hřebeny, jež chmurné lesy věncí,
už soumrak posílá poslední paprsek
a kočár z mlžných par královny stínů věčných
vyjíždí k obzoru a bělí jeho břeh.

Přesto se z gotické věžičky ještě zdvíhá
jakýsi zbožný tón a letí do nebe,
poutník se zastaví a vesnický zvon stíhá
mísit svůj svatý zvuk do vření konce dne.

Mé duši lhostejné ten obraz něžný, tklivý
však rozkoš nenese, pro ni slast netřeba,
já zemi rozjímám tak jak stín zabloudilý –
slunce živoucích chlad umrlce nevstřebá.

Od kopce na kopec zbůhdarma zrakem tčkám,
od jihu k severu – zřím úsvit, klekání,

přelétám každý bod i obzor do daleka
a pravím: Na štěstí? Marné je čekání!

Čím jsou mi údolí, paláce nebo chýše,
ty marné předměty ztratily pro mne taj,
čím skály, samoty, řeky a lesní skrýše –
bez blízké bytosti vám zpustne celý kraj.

Čím je mi slunce pouť od jitra do setmění?
Ať jasný den či mrak přivanou nebesa,
můj zrak je lhostejný ke všemu tomu dění.
Co je mi do slunce? Nic od dnů nečekám!

Chvilku jej po nebi sledovat v jeho dráze
a spatřím vůkol poušť, prázdnotu bez smíru,
já nelpím na ničem, nač padá jeho záře,
už nechci vůbec nic po širém vesmíru!

Však možná kraje jsou, za branou jeho sféry,
se sluncem skutečným v jinačí obloze,
své tělo kdybych tak ponechat mohl zemi,
o čem jsem tolik snil, spatřil bych okouzlen!

Tam bych se opájel u zdroje, po němž toužím,
našel bych naději a možná lásku těž,
však pro ten ideál, pro nějž se duše souží
každá zde na zemi, jméno marně znát chceš!

Co vzhůru brání mi v kočáru hvězdy ranní,
když ze svých k zemi pout to poslední jsem sám,

rozjet se tobě vstříc, matný předměte přání,
na zemi vyhnancem proč ještě zůstávám?

Když listí na podzim ze stromů opadává,
vítr se pozvedá, nese je do všech stran –
a já jsem zvadlý list, co po palouku vlává –
ať si mě odnese bouřící uragán!

L'ISOLEMENT

Souvent sur la montagne, à l'ombre du vieux chêne,
Au coucher du soleil, tristement je m'assieds ;
Je promène au hasard mes regards sur la plaine,
Dont le tableau changeant se déroule à mes pieds.

Ici gronde le fleuve aux vagues écumantes ;
Il serpente, et s'enfonce en un lointain obscur ;
Là le lac immobile étend ses eaux dormantes
Où l'étoile du soir se lève dans l'azur.

Au sommet de ces monts couronnés de bois sombres,
Le crépuscule encor jette un dernier rayon ;
Et le char vapoureux de la reine des ombres
Monte, et blanchit déjà les bords de l'horizon.

Cependant, s'élançant de la flèche gothique,
Un son religieux se répand dans les airs :
Le voyageur s'arrête, et la cloche rustique
Aux derniers bruits du jour mêle de saints concerts.

Mais à ces doux tableaux mon âme indifférente
N'éprouve devant eux ni charme ni transports ;
Je contemple la terre ainsi qu'une ombre errante
Le soleil des vivants n'échauffe plus les morts.

De colline en colline en vain portant ma vue,
Du sud à l'aquilon, de l'aurore au couchant,

Je parcours tous les points de l'immense étendue,
Et je dis : « Nulle part le bonheur ne m'attend. »

Que me font ces vallons, ces palais, ces chaumières,
Vains objets dont pour moi le charme est envolé ?
Fleuves, rochers, forêts, solitudes si chères,
Un seul être vous manque, et tout est dépeuplé !

Que le tour du soleil ou commence ou s'achève,
D'un œil indifférent je le suis dans son cours ;
D'un ciel sombre ou pur qu'il se couche ou se lève,
Qu'importe le soleil ? je n'attends rien des jours.

Quand je pourrais le suivre en sa vaste carrière,
Mes yeux verraient partout le vide et les déserts :
Je ne désire rien de tout ce qu'il éclaire ;
Je ne demande rien à l'immense univers.

Mais peut-être au-delà des bornes de sa sphère,
Lieux où le vrai soleil éclaire d'autres cieux,
Si je pouvais laisser ma dépouille à la terre,
Ce que j'ai tant rêvé paraîtrait à mes yeux !

Là, je m'enivrerais à la source où j'aspire ;
Là, je retrouverais et l'espoir et l'amour,
Et ce bien idéal que toute âme désire,
Et qui n'a pas de nom au terrestre séjour !

Que ne puis-je, porté sur le char de l'Aurore,
Vague objet de mes vœux, m'élancer jusqu'à toi !

Sur la terre d'exil pourquoi resté-je encore ?
Il n'est rien de commun entre la terre et moi.

Quand la feuille des bois tombe dans la prairie,
Le vent du soir s'élève et l'arrache aux vallons ;
Et moi, je suis semblable à la feuille flétrie :
Emportez-moi comme elle, orageux aquilons !

ČLOVĚK

(Lordu Byronovi)

Ty, jehož jména svět si dosud necení,
záhadným duchem jsi, démonem, zjevením?
Buď kým chceš, Byrone, ať andělem či ďasem,
já zbožňuji ten řád, co proniká tvým hlasem –
je prudkou vichřicí, když do ní zazní hrom,
je smrští větrnou – já miluji ten tón!
Tvým bydlíštěm je noc a děsit povoláním –
jak orel, pustin král, ukázals záda pláním
a míříš letem svým do výšin strmých skal,
jež nesou chladnou běl a rány blesků dál,
nad pole, která se černotou krve brodí
a k břehům plným ker a vraků dávných lodí.
Když pták u klidných vod si hnízdo staví rád,
aby mohl svůj bol do světa vyzpívat,
král orel strmý štít Athosu pokořuje
a uchýlí se dlít nad propasti a sluje –
v pařátech tělíčka, která se svíjejí.
V černi krvavých skal, jež děsí k šílení
pozná slast nejednu při pláči jejich dusným
a houpán vichřicí si klidně potom usne.

I tobě, Byrone, jak loupežníku skal
je zpěvem nejlepším vší hrůzný nářek sám,
zlo žíla plodivá a člověk zase oběť,
tvůj zrak jak Satanův přeměřil propast sobě,

aby se směla hloub tvá duše propadat
a samé naději navždycky sbohem dát!
Jak kníže pekelný se v temných krajích blýskáš,
tvůj zárný génus ze zpěvů smrti tryská,
vítězí a tvůj hlas ve světě pekla snáz
skládá svůj chvalozpěv temnému Bohu zkáz.
K čemu však bojovat je proti předurčení?
Co zmůže s osudem náš rozum pobouřený?
Tak jako oči má vymezen obzor svůj,
nesnaž se hledět dál, ni myslet stůj co stůj,
když všechno za ním nám uniká, není jisto,
a v tomto obzoru ti Bůh vymezil místo.
Jak a proč? Kdo to ví? Jeho všemocná dlaň
jen upustila svět a pak člověka naň,
tu nasypala prach do našich zemských plání
a osázela vzduch světly a noční bání.
Stačí mu, že to ví: to jemu patří svět.
A nám? Snad dnešní den, stěží další tři, pět.

Je naším zločinem snad po poznání toužit,
když naším zákonem je nevědět a sloužit?
Tvrdá řeč, Byrone, já váhal těž, a jak!
Proč bychom měli však před pravdou uhýbat?
Tvůj úděl před Bohem je zůstat jeho dílem
a cítit, milovat své otroctví zas cílem –
jen drobnou částíčkou jsi v řádu světovém –
svou libovůli spoj s vesmírným pohybem,
to on tě vyslal v svět, to on tě stvořil k bytí,
měl bys jej velebit samotným vlastním žitím!
To je tvým údělem. Ach! Spíš než Bohu lát
poklekni před pouty, jež jsi chtěl přetrhat

a sestup z božích řad, které ti braly smělost –
je krásný zdejší svět a má svůj význam, skvělost –
v očích toho, kdo stvořil pláň nesmírně
má stejnou cenu hmyz jak pole vesmírné!

Tomuto řádu, díš, se spravedlnost diví,
pro tebe rozmarem je pouze vrtošivým,
pastí, jež rozum chce vyhodit z kola ven.
Přijmi jej, Byrone, nechce být posouzen!
Tvé i mé pravdy jas se v kraje noří stinné
a u mě nepátrej v naději po příčině,
ať ten, kdo stvořil jej, ti vysvětluje svět!
Já scházím do hlubin a ztrácím cestu zpět,
ve zdejších propastech se neukrývá štěstí –
jen mine po dni den a bolest za bolestí
a člověk, padlý Bůh, s tužbami bez hranic,
tělem svým omezen, ke hvězdám zvedá líc:
buď zbaven dědictví celé antické slávy
drží v paměti jen dávné nebeské dary,
či vroucí toužení z duševní hlubiny
jsou slávy předzvěstí, slávy pro příští dny..
V slávě či úpadku – člověk je mystériem –
k otroctví předurčen v okovech smyslů žije,
cítí však srdce bít pro věčnou svobodu:
nešťastný aspirant na klidnou pohodu –
chce světy probádat, ale oči má vetché,
chce věčně milovat, a vybere si křehké!
Je každý smrtelník jak z Ráje vyhnaný –
když jej Bůh vyhostil ze zahrad květinných,
jediným pohledem hranici věčna změřil
a s pláčem usedl u zakázaných dveří.

Pak slyšel zdaleka od božích hájemství
lásku, jak šíří vzdech věčného blaženství,
i sbory andělů, jak ve svatosti zněly
a v srdci Nejvyšším své chvalozpěvy pěly –
jen s velkou námahou se z nebe oderval
a k svému osudu v obavách čelem stal.

Je každý nešťastník, kdo z pout vyhnanství svého
zaslechl sladký zpěv ze světa nebeského!
Kdo jednou vypil číš božského nápoje,
nemůže vydržet ve světě, jaký je,
do říše možností zalétá ve svém snění,
ba, skutečnost má břeh, však není omezení
ve světě možného, kam duše toužící
svůj domov přesouvá, v němž lásku s vědou ctí,
tam v oceánu vln světla a krásy věčné
si člověk uhasí své žízně nekonečné
a sny tak sladkými svůj spánek opije,
že neví po ránu, kým že to vlastně je.

Ach, osud takový nám do kolébky dali,
já jak ty vyprázdnil svůj otrávený kalich
a můj zrak procitl, však bez schopnosti zříti.
Já marně poznat chtěl slovo, v němž vesmír tkví,
já marně pátral sám, kde přírody je sémě,
chtěl jsem znát určení každého tvora země
a můj zrak do hlubin bezedných dopadal;
od slunce k atomu, já všech se znova ptal,
i čas jsem předhonal a procházel se věky,
plavil se přes moře, abych poslouchal kmety –
ale svět knihou je bez písma pro zpupné!

Jindy, bych uhádl světy míň dostupné,
jsem s duší unikal do přírody a věřil,
že nalezl jsem klíč k té její zvláštní řeči.
Zkoumal jsem s Newtonem nebeské dráhy rád,
pátral jsem statečně i v hvězdných pustinách,
z rozbitých říší prach jsem vážil ve své duši
a v Římě do hrobek posvátných šel a rušil
sen duchů nejdražších věčný a bez činů,
do rukou brával jsem i popel hrdinů
a ten prach nicotný prosil o život navždy –
o tolik vzácný dar, co chtěl by vlastnit každý.
U lůžek smrtelných jsem seděl, hledal dál,
v pohledech hasnoucích zachytit věčnost přál;
volal jsem ke štítům, jež ztmavly v hustém mraku
a k vodám, zčeřeným od větrného tlaku.
Všem srážkám v přírodě jsem musel čelit sám,
tak jako Sibyla jsem hledal jejich řád:
byl tanec živlů snad, ten soustavný tok dějů
mi zvláštním poselstvím jak věštba čarodějů?
Oddával jsem se rád takovým blouzněním
a hledal v poklidu, v živlovém běsnění
tajemství velké dál, a přesto stále tápal –
Boha jsem ve všem zřel, aniž bych jej však chápal!
Dobro i zlo jsem zřel bez volby dopadat
jakoby náhodou na zemských končin sad
a všechno bylo jen jakýmsi velkým „možná“,
tak jsme ho proklínal a nemohl ho poznat –
vždy můj hlas o nebe kruté se tříštil hned
a osud rozčílit, byť málo, neměl čest.
Ale jednoho dne, zas drcen hoři svými,
jsem nebe udolal stížnostmi dotěrnými

a z výšin do duše mi vstoupil zvláštní jas,
chtěl, abych velebil, co proklínal můj hlas –
pod vlivem tohoto vanutí z božích kůrů
má lyra spustila chvalozpěv o rozumu:

„Slávu tobě, teď i pro časy zítřejší,
královský rozumě a vůle nejvyšší!
Ty, jehož velebí nezměřitelnost sama,
Ty, který s úsvitem se trváním vždy stáváš,
tvůj tvůrčí, božský dech se na mne snížit chtěl
a ten, kdo nebyl dřív, se z toho zrodit směl.
Tvůj hlas jsem uslyšel už před svým vlastním žitím,
za ním se vyřítíl až ke hranicím bytí!
Podívej! Zdraví tě nic teď se rodící.
Podívej, kdo jsem já – jen atom myslící!
Co máme společné? Co mohu s tebou měřit?
Já, který vydechne v tobě své živoření?
Tys mne vytvořil sám, bez mého svolení,
čím byls mi zavázán, než jsem zřel světlo dní?
Ničím dřív, ani dnes. Já slávu konci zpívám!
Kdo tvoří ze sebe, jen sobě zodpovídá.
Raduj se, umělče, ze svého díla vždy,
stojím tu připraven splnit tvé příkazy –
řiď kroky mé i čas, poruč mi, jak mám jednat
a ukaž na místo, odkud ti mohu žehnat.
Já vznášet nebudu své hloupé dotazy
a tiše přiběhnu splnit tvé rozkazy;
jak koule zlatisté, které v nicotných polích
se s láskou nechají tvým stínem slepě vodit,
vnořený do světla či ztracen v noci zlé,
já půjdu přesně tam, kam tvůj prst pokyne.

Vyvolil sis mě snad pro osvětlení světa?
Já s mocnou pochodní tvého věčného světla
se s vášní rozletím na služném paprsku
a skokem jediným zdolám strž nebeskou.
Či jsi mě vyhostil, ty kreaturo skrytá,
aby sis břímě sňal, a já musím teď pykat –
atomem ztraceným na hrázi nicoty,
zrníčkem prachu být, jež nese vítr v tmy?
Já hrdě ponesu svůj osud – je tvým dílem,
a za něj chválit dál tě budu jako dříve,
se stejnou láskou vždy budu plnit tvůj řád
a „Slávu tobě“ až k branám nicoty řvát.

„Ach ne, není to tak – jsem pouhým země synem,
můj osud problémem a smrt zas tajemství je.
Jsem, Vládče, podoben tělesu nočních sfér:
to v pouti pochmurné (jíž prst tvůj určí směr)
svou půlkou rozjímá o světle nekonečném,
zatímco druhá chce jen temno smrti věčné.
Člověk je průsečík dvou věčných prostorů,
jež síla všemocná sloučila pospolu –
v jinačím případě bych však mohl být... možná...
Ale ne – jsem, kdo jsem – volba je jistě vhodná,
tvou pravdu nevidím, zato však velebím –
tak slávu tobě, Stvořiteli, především!“

„Přesto mě pod tíhou okovů, mých pout k zemi
od zmaru ke hrobu nepřízně stíhá dění –
ve zdejších temnotách po pěšině jdu zlé
a hledat jiný směr má cesta nebude,
když mládí tekla čas – i vzpomínka je marná –

jak voda bystřinou, už od pramene kalná.
Slávu tobě! Mě smůla k lásce zvolila,
jak hračku oživlou tvá věrná chopila,
slzou jsem smácel chléb své mizérie věčné
a tys mi spílal zle ve vzteku nekonečném...
Slávu tobě!, já řval. Tys zůstal němý však,
já k zemi obrátil svůj pomatený zrak
a hledal v nebi pak tvou spravedlnost dlouze –
i přišla, Pane můj, by trýznila mě pouze.
Slávu tobě! Je hřích vše čisté pro tebe!
Jediná bytost mi zůstala pod nebem,
tys naše osudy a naše cesty spojil,
já choval její den a její duši v svojí,
pak jak plod nezralý když vichr setřásne,
jsi mi ji oderval, navždy a předčasně,
a abys prodloužil mé hrozné utrpení,
dlouho jsi zhasínal jasný svit v očích jejích.
V té tváři pobledlé (můj osud zračila)
už krutý lásky boj se smrtí začínal,
pod tvrdou dlaní tvou v těch krásných očích zmíral
plamínek života, aby zas síly sbíral
s vanutím lásky mé. Což slunce neprosil
jsem každý další den o trochu jeho sil?

Jak vrah, jenž v podsvětí se nejraději drží
a sestupuje živ do hlubin temných strží,
když s ohněm posledním, co na cestu mu plá,
se skloní nad lampou, ta mu však zhasíná,
tak já chtěl zabránit té duši v odletu,
hledal ji v pohledu, v posledním doteku,
než, Bože, její vzdech se v tobě vytratil

a mimo tento svět má víra prchla s ním!
Odpusť, že beznaděj dá volný spád své zlobě,
já si dovolím...ach!, pardon, vždyť slávu tobě!
Tys vodě potok dal a větru vzdušný den,
i slunci teplou zář. A lidstvu? Strádat jen!“

„Ach, jak jsem naplnil skvěle svůj úděl bytí!
Příroda nechápe – poslouchá, aniž cítí –
a já tě potkávám v rámci své nutnosti,
zříkám se pro tebe své vůle k volnosti,
vždy hrdě splňuji s nadšením v každý čas
svého života řád a svého Boha hlas,
tvou moudrost nejvyšší ve svém údělu světím,
dokonce v trestech tvých tvou vůli chvalořečím,
slávu tobě! Tak přijď a znič mě navždycky!
Ach, slávu tobě jen! zbytkem sil zakřičím.“
Tak zazvonil můj hlas v nebesích o příbytek.
Já slávu zemi dal – na nebi zůstal zbytek.

Ztiš se, ó lyro má! A ty, Byrone, jenž
svíráš ve dlaních svých srdce lidských muk, běž
těžit z těch akordů přívaly harmonie:
to tíhu pravdy Bůh uvalil na génie.
Ó vyšli k nebesům, pěvče z pekel, pár vět
a nebe prokletým je bude závidět,
možná, že v odpověď ze živoucího žáru
sestoupí paprsek do tvojí duše v sváru;
možná, že srdce tvé, dojato svatostí
se při tvé tónině utiší samo spíš,
a až blesk nebeský protne tvé temné sluje,
napíšeš o světle, které tě prostupuje?

Ach! Pokud loutna tvá slzami zemdlelá
by někdy chvalozpěv bolesti zapředla
či kdybys hluboké propasti věčných stínů
jak anděl upadlý setřásl z křídel tíhu
a ke dnům slunečným se s vášní rozletěl,
do svatých souborů se zpátky vrátit chtěl,
ó nikdy, nikdy víc nebeských ozvěn tóny
ni serafínů žádných melodické chóry
ni harfy ze zlata s písněmi o Bohu
by zpěvem krásnějším nenadchly oblohu!
Odvalu, padlý synu z rodokmenu svatých!
V tvé tváři zrcadlí se známka svrchovaných!
Každý, kdo spatří tě, rozezná v očích tvých
paprsek odpadlý z vzdušných drah nebeských!
Jsi věčných zpěvů král, tak vrať se pěkně zpátky
a synům temnoty vrať prokletí a zmatky
i s mylným kadidlem, jež temnoty je dar –
vždyť sláva nepřijde, když ctnost je opodál,
přijď zpátky na svůj trůn, kde dříve ctívals krásu,
navrať se k nevinným dětem světla a jasu,
jež dechem vybraným si Bůh sám vyvolil –
pro kouzlo, pro víru, pro lásku vytvořil!

L'HOMME

(à lord Byron)

Toi, dont le monde encore ignore le vrai nom,
Esprit mystérieux, mortel, ange, ou démon,
Qui que tu sois, Byron, bon ou fatal génie,
J'aime de tes concerts la sauvage harmonie,
Comme j'aime le bruit de la foudre et des vents
Se mêlant dans l'orage à la voix des torrents!
La nuit est ton séjour, l'horreur est ton domaine:
L'aigle, roi des déserts, dédaigne ainsi la plaine;
Il ne veut, comme toi, que des rocs escarpés
Que l'hiver a blanchis, que la foudre a frappés;
Des rivages couverts des débris du naufrage,
Ou des champs tout noircis des restes du carnage.
Et, tandis que l'oiseau qui chante ses douleurs
Bâtit au bord des eaux son nid parmi les fleurs,
Lui, des sommets d'Athos franchit l'horrible cime,
Suspend aux flancs des monts son aire sur l'abîme,
Et là, seul, entouré de membres palpitants,
De rochers d'un sang noir sans cesse dégouttants,
Trouvant sa volupté dans les cris de sa proie,
Bercé par la tempête, il s'endort sans sa joie.

Et toi, Byron, semblable à ce brigand des airs,
Les cris du désespoir sont tes plus doux concerts.
Le mal est ton spectacle, et l'homme est ta victime.
Toi oeil, comme Satan, a mesuré l'abîme,

Et ton âme, y plongeant loin du jour et de Dieu,
A dit à l'espérance un éternel adieu!
Comme lui, maintenant, régnaant dans les ténèbres,
Ton génie invincible éclate en chants funèbres;
Il triomphe, et ta voix, sur un mode infernal,
Chante l'hymne de gloire au sombre dieu du mal.
Mais que sert de lutter contre sa destinée?
Que peut contre le sort la raison mutinée?
Elle n'a comme l'oeil qu'un étroit horizon.
Ne porte pas plus loin tes yeux ni ta raison:
Hors de là tout nous fuit, tout s'éteint, tout s'efface;
Dans ce cercle borné Dieu t'a marqué ta place.
Comment? pourquoi? qui sait? De ses puissantes mains
Il a laissé tomber le monde et les humains,
Comme il a dans nos champs répandu la poussière,
Ou semé dans les airs la nuit et la lumière;
Il le sait, il suffit: l'univers est à lui,
Et nous n'avons à nous que le jour d'aujourd'hui!

Notre crime est d'être homme et vouloir connaître:
Ignorer et servir, c'est la loi de notre être.
Byron, ce mot est dur: longtemps j'en ai douté;
Mais pourquoi reculer devant la vérité?
Ton titre devant Dieu c'est d'être son ouvrage!
De sentir, d'adorer ton divin esclavage;
Dans l'ordre universel, faible atome emporté,
D'unir à tes desseins ta libre volonté,
D'avoir été conçu par son intelligence,
De le glorifier par ta seule existence!
Voilà, voilà ton sort. Ah! loin de l'accuser,
Baise plutôt le joug que tu voudrais briser;

Descends du rang des dieux qu'usurpait ton audace;
Tout est bien, tout est bon, tout est grand à sa place;
Aux regards de celui qui fit immensité,
L'insecte vaut un monde: ils ont autant coûté!

Mais cette loi, dis-tu, révolte ta justice;
Elle n'est à tes yeux qu'un bizarre caprice,
Un piège où la raison trébuche à chaque pas.
Confessons-la, Byron, et ne la jugeons pas!
Comme toi, ma raison en ténèbres abonde,
Et ce n'est pas à moi de t'expliquer le monde.
Que celui qui l'a fait t'explique l'univers!
Plus je sonde l'abîme, hélas! plus je m'y perds.
Ici-bas, la douleur à la douleur s'enchaîne.
Le jour succède au jour, et la peine à la peine.
Borné dans sa nature, infini dans ses vœux,
L'homme est un dieu tombé qui se souvient des cieux;
Soit que déshérité de son antique gloire,
De ses destins perdus il garde la mémoire;
Soit que de ses désirs l'immense profondeur
Lui présage de loin sa future grandeur:
Imparfait ou déchu, l'homme est le grand mystère.
Dans la prison des sens enchaîné sur la terre,
Esclave, il sent un cœur né pour la liberté;
Malheureux, il aspire à la félicité;
Il veut sonder le monde, et son œil est débile;
Il veut aimer toujours: ce qu'il aime est fragile!
Tout mortel est semblable à l'exilé d'Eden:
Lorsque Dieu l'eut banni du céleste jardin,
Mesurant d'un regard les fatales limites,
Il s'assit en pleurant aux portes interdites.

Il entendit de loin dans le divin séjour
L'harmonieux soupir de l'éternel amour,
Les accents du bonheur, les saints concerts des anges
Qui, dans le sein de Dieu, célébraient ses louanges;
Et, s'arrachant du ciel dans un pénible effort,
Son oeil avec effroi retomba sur son sort.

Malheur à qui du fond de l'exil de la vie
Entendit ces concerts d'un monde qu'il envie!
Du nectar idéal sitôt qu'elle a goûté,
La nature répugne à la réalité:
Dans le sein du possible en songe elle s'élance;
Le réel est étroit, le possible est immense;
L'âme avec ses désirs s'y bâtit un séjour,
Où l'on puise à jamais la science et l'amour;
Où, dans des océans de beauté, de lumière,
L'homme, altéré toujours, toujours se désaltère;
Et, de songes si beaux enivrants son sommeil,
Ne se reconnaît plus au moment du réveil.

Hélas! tel fut ton sort, telle est ma destinée.
J'ai vidé comme toi la coupe empoisonnée;
Mes yeux, comme les tiens, sans voir se sont ouverts;
J'ai cherché vainement le mot de l'univers.
J'ai demandé sa cause à toute la nature,
J'ai demandé sa fin à toute créature;
Dans l'âbîme sans fond mon regard a plongé;
De l'atome au soleil, j'ai tout interrogé;
J'ai devancé les temps, j'ai remonté les âges.
Tantôt passant les mers pour écouter les sages,
Mais le monde à l'orgueil est un livre fermé!

Tantôt, pour deviner le monde inanimé,
Fuyant avec mon âme au sein de la nature,
J'ai cru trouver un sens à cette langue obscure.
J'étudiai la loi par qui roulent les cieux:
Dans leurs brillants déserts Newton guida mes yeux,
Des empires détruits je méditai la cendre:
Dans ses sacrés tombeaux Rome m'a vu descendre;
Des mânes les plus saints troublant le froid repos,
J'ai pesé dans mes mains la cendre des héros.
J'allais redemander à leur vaine poussière
Cette immortalité que tout mortel espère!
Que dis-je? suspendu sur le lit des mourants,
Mes regards la cherchaient dans des yeux expirants;
Sur ces sommets noircis par d'éternels nuages,
Sur ces flots sillonnés par d'éternels orages,
J'appelais, je bravais le choc des éléments.
Semblable à la sybille en ses emportements,
J'ai cru que la nature en ces rares spectacles
Laissait tomber pour nous quelqu'un de ses oracles;
J'aimais m'enfoncer dans ces sombres horreurs.
Mais en vain dans son calme, en vain dans ses fureurs,
Cherchant ce grand secret sans pouvoir le surprendre,
J'ai vu partout un Dieu sans jamais le comprendre!
J'ai vu le bien, le mal, sans choix et sans dessein,
Tomber comme au hasard, échappés de son sein;
Mes yeux dans l'univers n'ont vu qu'un grand peut-être,
J'ai blasphémé ce Dieu, ne pouvant le connaître;
Et ma voix, se brisant contre ce ciel d'airain,
N'a pas même eu l'honneur d'arrêter le destin.
Mais, un jour que, plongé dans ma propre infortune,
J'avais lassé le ciel d'une plainte importune,

Une clarté d'en haut dans mon sein descendit,
Me tenta de bénir ce que j'avais maudit,
Et, cédant sans combattre au souffle qui m'inspire,
L'hymne de la raison s'élança de ma lyre.

- „Gloire à toi, dans les temps et dans l'éternité!
Eternelle raison, suprême volonté!
Toi, dont l'immensité reconnaît la présence!
Toi, dont chaque matin annonce l'existence!
Ton souffle créateur s'est abaissé sur moi;
Celui qui n'était pas a paru devant toi!
J'ai reconnu ta voix avant de me connaître,
Je me suis élancé jusqu'aux portes de l'être:
Me voici! le néant te salue en naissant;
Me voici! mais que suis-je? un atome pensant!
Qui peut entre nous deux mesurer la distance?
Moi, qui respire en toi ma rapide existence,
A l'insu de moi-même à ton gré façonné,
Que me dois-tu, Seigneur, quand je ne suis pas né?
Rien avant, rien après: Gloire à la fin suprême:
Qui tira tout de soi se doit tout à soi-même!
Jouis, grand artisan, de l'oeuvre de tes mains:
Je suis, pour accomplir tes ordres souverains,
Dispose, ordonne, agis; dans les temps, dans l'espace,
Marque-moi pour ta gloire et mon jour et ma place;
Mon être, sans se plaindre, et sans t'interroger,
De soi-même, en silence, accourra s'y ranger.
Comme ces globes d'or qui dans les champs du vide
Suivent avec amour ton ombre qui les guide,
Noyé dans la lumière, ou perdu dans la nuit,
Je marcherai comme eux où ton doigt me conduit;

Soit que choisi par toi pour éclairer les mondes,
Réfléchissant sur eux les feux dont tu m'inondes,
Je m'élançe entouré d'esclaves radieux,
Et franchisse d'un pas tout l'abîme des cieux;
Soit que, me reléquant loin, bien loin de ta vue,
Tu ne fasses de moi, créature inconnue,
Qu'un atome oublié sur les bords du néant,
Ou qu'un grain de poussière emporté par le vent,
Glorieux de mon sort, puisqu'il est ton ouvrage,
J'irai, j'irai partout te rendre un même hommage,
Et, d'un égal amour accomplissant ma loi,
Jusqu'aux bords du néant murmurer: Gloire à toi!

- „Ni si haut, ni si bas! simple enfant de la terre,
Mon sort est un problème, et ma fin un mystère;
Je ressemble, Seigneur, au globe de la nuit
Qui, dans la route obscure où ton doigt le conduit,
Réfléchit d'un côté les clartés éternelles,
Et de l'autre est plongé dans les ombres mortelles.
L'homme est le point fatal où les deux infinis
Par la toute-puissance ont été réunis.
A tout autre degré, moins malheureux peut-être,
J'eusse été... Mais je suis ce que je devais être,
J'adore sans la voir ta suprême raison,
Gloire à toi qui m'as fait! Ce que tu fais est bon!

- „Cependant, accablé sous le poids de ma chaîne,
Du néant au tombeau l'adversité m'entraîne;
Je marche dans la nuit par un chemin mauvais,
Ignorant d'où je viens, incertain où je vais,
Et je rappelle en vain ma jeunesse écoulée,

Comme l'eau du torrent dans sa source troublée.
Gloire à toi! Le malheur en naissant m'a choisi;
Comme un jouet vivant, ta droite m'a saisi;
J'ai mangé dans les pleurs le pain de ma misère,
Et tu m'as abreuvé des eaux de ta colère.
Gloire à toi! J'ai crié, tu n'as pas répondu;
J'ai jeté sur la terre un regard confondu.
J'ai cherché dans le ciel le jour de ta justice;
Il s'est levé, Seigneur, et c'est pour ma supplice!
Gloire à toi! L'innocence est coupable à tes yeux:
Un seul être, du moins, me restait sous les cieux;
Toi-même de nos jours avais mêlé la trame,
Sa vie était ma vie, et son âme mon âme;
Comme un fruit encor vert du rameau détaché,
Je l'ai vu de mon sein avant l'âge arraché!
Ce coup, que tu voulais me rendre plus terrible
La frappa lentement pour m'être plus sensible;
Dans ses traits expirants, où je lisais mon sort,
J'ai vu lutter ensemble et l'amour et la mort;
J'ai vu dans ses regards la flamme de la vie,
Sous la main du trépas par degrés assoupie,
Se ranimer encore au souffle de l'amour!
Je disais chaque jour: Soleil! encore un jour!
Semblable au criminel qui, plongé dans les ombres,
Et descendu vivant dans les demeures sombres,
Près du dernier flambeau qui doit l'éclairer,
Se penche sur sa lampe et la voit expirer,
Je voulais retenir l'âme qui s'évapore;
Dans son dernier regard je la cherchais encore!
Ce soupir, ô mon Dieu! dans ton sein s'exhala;
Hors du monde avec lui mon espoir s'envola!

Pardonne au désespoir un moment de blasphème,
J'osai... je me repens: Gloire au maître suprême!
Il fit l'eau pour couler, l'aquilon pour courir,
Les soleils pour brûler, et l'homme pour souffrir!

- „Que j'ai bien accompli cette loi de mon être!
La nature insensible obéit sans connaître;
Moi seul, te découvrant sous la nécessité,
J'immole avec amour ma propre volonté,
Moi seul, je t'obéis avec intelligence;
Moi seul, je me complais dans cette obéissance;
Je jouis de remplir, en tout temps, en tout lieu,
La loi de ma nature et l'ordre de mon Dieu;
J'adore en mes destins ta sagesse suprême,
J'aime ta volonté dans mes supplices même,
Gloire à toi! Gloire à toi! Frappe, anéantis-moi!
Tu n'entendras qu'un cri: Gloire à jamais à toi!“
Ainsi ma voix monta vers la voûte céleste:
Je rendis gloire au ciel, et le ciel fit le reste.

Fais silence, ô ma lyre! Et toi, qui dans tes mains
Tiens le coeur palpitant des sensibles humains,
Byron, viens en tirer des torrents d'harmonie:
C'est pour la vérité que Dieu fit le génie.
Jette un cri vers le ciel, ô chantre des enfers!
Le ciel même aux damnés enviera tes concerts!
Peut-être qu'à ta voix, de la vivante flamme
Un rayon descendra dans l'ombre de ton âme?
Peut-être que ton coeur, ému de saints transports,
S'apaisera soi-même à tes propres accords,
Et qu'un éclair d'en haut perçant ta nuit profonde,

Tu verseras sur nous la clarté qui t'inonde?
Ah! si jamais ton luth, amolli par tes pleurs,
Soupirait sous tes doigts l'hymne de tes douleurs,
Ou si, du sein profond des ombres éternelles,
Comme un ange tombé, tu secouais tes ailes,
Et prenant vers le jour un lumineux essor,
Parmi les chœurs sacrés tu t'asseyais encor;
Jamais, jamais l'écho de la céleste voûte,
Jamais ces harpes d'or que Dieu lui-même écoute,
Jamais des séraphins les chœurs mélodieux,
De plus divins accords n'auront ravi les cieux!
Courage! enfant déchu d'une race divine!
Tu portes sur ton front ta superbe origine!
Tout homme en te voyant reconnaît dans tes yeux
Un rayon éclipsé de la splendeur des cieux!
Roi des chants immortels, reconnais-toi toi-même!
Laisse aux fils de la nuit le doute et le blasphème;
Dédaigne un faux encens qu'on offre de si bas,
La gloire ne peut être où la vertu n'est pas.
Viens reprendre ton rang dans ta splendeur première,
Parmi ces purs enfants de gloire et de lumière,
Que d'un souffle choisi Dieu voulut animer,
Et qu'il fit pour chanter, pour croire et pour aimer!

VEČER

S večerem se rozšíří ticho.
Na pustých skalách ve snění
sleduji dráhu spřežení
noci, již oznamuje příchod.

Venuše, hvězda milenců
se k nebi zdvíhá nad obzorem,
svým zvláštním svitem bělí pole
i zeleň trávy koberců.

Naslouchám potemnělým bukům,
větvím se chvějí vrcholy –
takhle je slyšet nad hroby
šustění okřídlených duchů.

Vtom náhle z nebe odskočí
paprsek hvězdy večernice,
dotkne se zlehounka mé líce
a dopadne mi na oči.

Kouzelné světlo od plamene,
paprsku něžný, co chceš mi?
Řekni, tajemný, neseš-li
jas do mé duše zarmoucené?

Sestoupils, abys duši mou
povznesl k božským branám ráje

a všechny taje Jeho stáje
vyjevil v den zas přede mnou?

Či tajnou rukou vyslán rázem
ke všem nešťastným v bezmoci,
přicházíš zářit do noci
jako jiskřička víry na zem?

Jsi příslib dne, co neskončí,
pro srdce unavené číše
nápoje budoucnosti, blíže
tomu, kdo ret svůj omočí?

Do jasu srdce moje vzkvetlo –
ta cizí řeč je obvíjí –
myslím na ty, co nežijí,
jsi snad jejich duší ty, světlo?

Možná, že šťastní zesnuli
se takto s námi spojit chtějí,
s myšlenkou na ně cítím chvění
v mém nitru, a líp rozumím.

Ach! Zda jste to vy, stíny drahé,
stranou od hlučné vřavy dnů,
vraťte se vždycky do mých snů
tak jak dnes v jasu mihotavém.

Přineste mír a lásku sem
do nitra duše, která vadne,